

לפי שאין מיתה בלא חטא, והוא תולה מיתתו בחטא אדם הראשון ולא בחטאו, שאמר יש מיתה בלא חטא, רק שמת בחטא אדם הראשון ומת חנם, וזה המעל בה' שאמר, שהקב"ה עבד דינא בלא דינא, לזה אמר והביא את אשמו בראשו, היינו בחטאו ולא בחטא אדם הראשון, וזהו נמי ונתן לאשר אשם לו כו', ומפרש שם כל הפרשה בזה הדרך וכו'.

וזה ענין איסור מעילה, לומר שמועל בה' אם תולה חטאו בחטא אדם הראשון, לומר שיש מיתה בלא חטא, ועביד הקב"ה דינא בלא דינא, זהו המעל בה' כדאמרין.

מעילה - לשון יחיד

כתב עוד בהקדמת סמיכת חכמים (שם): ונקראת המסכת מעילה לשון יחיד, כי זה הוא לשון הזוהר [ח"ג דך קכ"ב ע"א], אשר יעשה מכל חטאת האדם [במדבר ה, ו], דא אדם קדמא וכו'. ולהכי קראו המסכת לשון יחיד, להורות כדברי הזוהר שהחוטא הוא כחטא אדם הראשון שהיה יחידי בעולם.

ועוד נ"ל על פי הדרך שאמרנו, דכשתולה ענשו בחטא אדם הראשון הוא מעל בה' שהקב"ה עביד דינא בלא דינא, רק יתלה בחטא עצמו כי אין מיתה בלא חטא. ולכן קראו המסכת לשון יחיד, לרמוז כל אלה, שכל יחיד יתלה העונש בחטא עצמו ולא בחטא אחרים.

ועוד נ"ל דקראו לשון יחיד, לפי שהמעילה היא בה' שהוא יחידי של עולם, ולכן נקרא מעילה על שם מעל יה, שמעל בשם י - ה המנהיג את העולם, ואומר שעביד דינא בלא דינא, כדכתיב [ישעיהו כו, ב] כי ביה ה' צור עולמים עכ"ד.

פרש"י על המסכתא

כתב הגאון ר' יעקב חיים סופר שליט"א בספרו מנוחת שלום (חלק ד' סי' כ'): הגאון רבי יוסף זכריה שטערן ז"ל בשו"ת זכר יהוסף (ס"ס קכ"ח ד"ה ומה דמ"א ע"ב) כתב: "ורש"י במסכת שבת (דף מ"ז) אזיל לשיטתיה במסכת מעילה (דף י"ב) וכמו שכתב בשו"ת שואל ומשיב מהדורה קמא (ח"ב סימן קמ"ו) ע"ש.

ובספר הנחמד שלמי נדרים על מסכת נדרים (נ"ד ב') שכתב: "ואם לא כן יסתרו דברי רש"י בנדרים שם לדבריו בפירושו למעילה" ע"ש.

ונעלם ממני מדוע גאוני ישראל זיע"א כתבו כן, והרי כבר נודע דהפירוש הנקרא "רש"י" על מסכת מעילה כלל וכלל לא ברור שיצא מתחת ידי ר'בן של ישראל רש"י ז"ל, ורבו המפקפקים בזה, עיין בזה בספר יד מלאכי (כללי רש"י סימן ו'), וספר שם הגדולים חלק הגדולים (מערכת ש' אות ל"ה), ושדי חמד (כללי הפוסקים סימן ח' אות ו'), ובארוכה בריש ספר היקר על מסכת מעילה תקנת עזרא (ד"ד ע"א וד"ה ע"ב) עש"ב, ועיין בספר יד אליהו מעילה (ג' א'), ובספר שרי האלף ח"א (דף שכ"ט) ע"ש.

כתב בספר תקנת עזרא (כאן): כבר העירו רבים, שהפירוש המיוחס לרש"י על מסכת מעילה אינו מרש"י, וה לשון הברכת הזבח בריש חידושיו למעילה, אמר המחבר, נראה דפירוש מסכת זאת אינה מרש"י